

VERSLAG VAN DE SECRETARIS VAN DE LINSCHOTEN-VEREENIGING OVER HET JAAR 2018

Samenstelling bestuur

Eind 2018 werd het bestuur van de Vereeniging gevormd door prof. dr. Michiel van Groesen, voorzitter, drs. Ron Brand, secretaris, mr. dr. M.H. Punt, penningmeester, drs. Stefan Deconinck, dr. Michael Limberger, dr. Carolien Stolte en dr. Andreas Weber, leden.

Bij de ledenvergadering van mei 2018 werd drs. Andy Cobben als penningmeester opgevolgd door Martijn Punt. Als nieuw bestuurslid werd Andreas Weber benoemd. De bestuursleden dr. Hans Bonke en drs. Andrea Kieskamp traden af.

Ledenbijeenkomsten

Het verenigingsjaar 2018 kenmerkte zich door twee ledenbijeenkomsten, zoals gebruikelijk. De eerste bijeenkomst betrof de 110de ledenvergadering die plaatsvond op 26 mei 2018 in het Museum aan de Stroom (MAS) te Antwerpen. Ondanks de afstand kwamen hierop 26 leden af. De datum was bepaald ongelukkig, omdat ook onze zustervereniging de Nederlandse Vereniging voor Zeegeschiedenis op deze datum bijeen kwam. Agendatechnisch was dit helaas de enige geschikte datum voor de zittende en de aan- en aftredende bestuursleden.

Tijdens het officiële gedeelte met de gebruikelijke agendapunten werd afscheid genomen van Andy Cobben, die na een bestuurslidmaatschap van bijna tien jaar het bestuur verliet en het penningmeesterschap overdroeg aan zijn opvolger, Martijn Punt, in het dagelijks leven advocaat. Als fiscalist, gepromoveerd op een rechtshistorisch onderwerp, is hij geïnteresseerd in plekken waar de VOC en WIC gevestigd waren. Nieuw bestuurslid is Andreas Weber, als historicus verbonden aan de Universiteit Twente in Enschede. Zijn speciale interesse is de ontwikkeling op lange termijn van wetenschap en technologie in de maatschappij en digitaal erfgoed. Hij is bovendien de bezorger van het beoogde deel 119 dat in 2020 zal verschijnen met als onderwerp de dagboekantekeningen en tekeningen van Pieter van Oort (1804-1834), lid van de natuurkundige Commissie voor Nederlandsch Indië.

Voorts traden de bestuursleden Hans Bonke en Andrea Kieskamp af. Zij maakten deel uit van het bestuur resp. sinds 2004 en 2010.

Ten slotte werd voorzitter Michiel van Groesen herkozen voor een tweede voorzitterstermijn. Na het officiële gedeelte van de ledenvergadering verzorgde Michael Limberger, bestuurslid van de Linschoten-Vereeniging en als hoofddocent verbonden aan de Vakgroep Geschiedenis van de Universiteit Gent, een lezing, getiteld 'Antwerpen, een havenstad met een lang verleden'. In zijn lezing nam hij de toehoorders in vogelvlucht mee door de Antwerpse haven- en scheepvaartgeschiedenis. Vervolgens verzorgde Torsten Feys, als postdoctoraal onderzoeker van het IMMIBEL-project verbonden aan de Vakgroep Geschiedenis van de Vrije Universiteit Brussel, een lezing onder de titel 'We helpen je van deur tot deur en houden deze ook wagenwijd open! De rol van rederijen in transAtlantische migratie vanop het Russische platteland tot binnen het Amerikaanse Congres'. Zijn verhaal betrof de Red Star Line, de Belgisch-Amerikaanse scheepvaartmaatschappij die tussen 1873 en 1934 ongeveer 2,5 miljoen passagiers over de Atlantische Oceaan vervoerde. De laatste lezing was een uitstekende opmaat voor het bezoek aan het Red Star Line Museum. Hier kon men op eigen initiatief de expositie over de emigratiegeschiedenis bezoeken en waande de bezoeker zich als een landverhuizer die een reis naar de andere kant van de wereld ging maken. De bijeenkomst werd afgesloten met een borrel in de bar van het museum.

De tweede bijeenkomst vond plaats op 25 augustus 2018. Zo'n 125 leden en introducees togen die dag naar Leiden waar in Museum Volkenkunde de presentatie plaatsvond van *Met de Triton en Iris naar Nieuw-Guinea. De reisverhalen van Justin Modera en Arnoldus Johannes van Delden uit 1828*, deel 117 in de serie 'Werken van Linschoten-Vereeniging'. De locatie was niet geheel toevallig gekozen. Niet alleen heeft de Linschoten-Vereeniging haar statutaire zetel in Leiden, ook de collectie van Museum Volkenkunde en vooral de voorwerpen met betrekking tot Oceanië bleken veel verwantschap te hebben met de inhoud van het boek, dat door dr. Willem F.J. Mörzer Bruyns is bezorgd. De datum van de presentatie op 25 augustus was ook niet helemaal toevallig gekozen. Op 24 augustus 1828 werd namelijk een deel van westelijk Nieuw-Guinea namens koning Willem I bij proclamatie voor

Nederland in bezit genomen; later is dat gebied uitgebreid en het bleef tot 18 augustus 1962 een Nederlandse kolonie. Dat was de voornaamste reden dat de bijeenkomst niet in november plaatsvond, zoals meestal gebruikelijk. Ondanks deze vroegere verschijning was de eventuele angst dat het boek niet op tijd af zou zijn geheel ongegrond. De reden hiervoor was de zeer stipte bezorger dr. Willem Mörzer Bruyns, die telkens keurig op de afgesproken momenten de kopij aanleverde. Hij kon het boek zelfs nog mooier maken dan aanvankelijk gedacht vanwege de toevoeging van een extra reisverslag. Mörzer Bruyns is beslist geen onbekende voor de Linschoten-Vereeniging, want in 1985 bezorgde hij de delen 84 en 85, *De eerste tocht van de Willem Barents naar de Noordelijke IJszee, 1878*. Mörzer Bruyns verzorgde vervolgens een inleiding op het boek. Het is gebaseerd op twee verslagen. Het ene is van de hand van Justin Modera en verscheen in 1839 in druk. Het andere is een journaal door Arnoldus Johannes van Delden. Dit verslag is recent ontdekt in het Nationaal Archief en verschijnt nu voor het eerst in druk. Beide verslagen vullen elkaar uitstekend aan en vertellen over de expeditie van het korvet *Triton* en de schoener *Iris* naar Nieuw-Guinea in 1828. Doel was natuurhistorisch onderzoek en hydrografie. Zo werden nieuwe planten en diersoorten ontdekt.

Daarna besprak mevrouw dr. Fanny Wonu Veys, conservator Oceanië van Museum Volkenkunde, de Papoea-collecties in Nederland. De voorwerpen in deze collecties zijn vooral door bestuursambtenaren, expeditieleden en zendelingen bijeen gebracht. Nieuw-Guinea is een heel divers gebied en de diverse voorwerpen, zoals sieraden, wapens en rituele objecten, zijn dat eveneens. Er wordt ook hedendaags verzameld in de vorm van interviews, die een rijker beeld schetsen van de voorwerpen en hun betekenis en functie. De conclusie is dat de diverse verzamelingen vaak meer zeggen over de verzamelaars en hun voorliefdes dan over de volkeren die de betreffende voorwerpen in bezit hadden. Zo zijn wapens veelal sterk vertegenwoordigd en objecten van vrouwen veelal niet, omdat de (mannelijke) verzamelaars veelal geen toegang tot hen hadden. Vooral het westelijk deel van Nieuw-Guinea is in museale collecties vertegenwoordigd vanwege de Nederlandse betrokkenheid. Het eerste exemplaar van *Met de Triton en Iris naar Nieuw-Guinea* werd vervolgens aangeboden aan mr. Eugène van Bouwdijk Bastiaanse, nazaat van Michiel Cornelis van Boudijck Bastiaanse, die de broer was van Jan Hendrick van Boudijck Bastiaanse, de commandant van Z.M. koloniale schoener *Iris*. Van Bouwdijk Bastiaanse vertelde dat Jan Hendrik tussen 1828 en 1830 zeven reizen met de *Triton* maakte, waarvan de eerste met Modera en Van Delden. Wonu Veys ontving het tweede exemplaar van het boek.

Een extra agendapunt tijdens de boekpresentatie vormde de uitreiking van de veertiende Linschoten-Penning 2018, postuum aan Pieter Schriks (1965-2017), bij leven directeur-uitgever van de Walburg Pers. Het bestuur meende deze bijzondere penning te moeten uitreiken aan Pieter Schriks vanwege diens intense en betrokken samenwerking bij de uitgaven van de Linschoten-Vereeniging. De dankbaarheid van de Linschoten-Vereeniging in de vorm van de penning past ook de Walburg Pers, de medewerkers en Pieters familie. De Linschoten-Penning werd in ontvangst genomen door mevrouw Claudia Schriks-Kortstam, echtgenote van Pieter, en mevrouw Winnie Urban, interim-directeur / uitgever van de Walburg Pers. De laatste sprak daarbij nog enkele woorden waarbij zij de Linschoten-Vereeniging bedankte voor dit bijzondere gebaar.

Na de gelegenheid om de diverse tentoonstellingen in Museum Volkenkunde te bezichtigen volgde nog een geanimeerde borrel in het Museumcafé van Museum Volkenkunde.

Website

Op 7 maart 2018, op de 110de verjaardag van de Linschoten-Vereeniging, werd een nieuwe website gelanceerd. Qua uiterlijk en vormgeving was de vernieuwing niet te radicaal. Wel maakten we een grote sprong wat beheer van de site betreft, die momenteel 64 pagina's telt. Sinds 2010 wordt de website trouwens als digitaal erfgoed door de Koninklijke Bibliotheek gearchiveerd.

Sinds de nieuwe website online staat, werkt de app, die in het verleden onze bezoekersstroom analyseerde, niet meer. Dit jaar kunnen we u daarom jammer genoeg geen nuttige en minder nuttige details bezorgen over bezoekers of de traditionele steden-top-tien. We weten wel dat de verschillende webpagina's sinds maart 2018 samen 27.590 keer zijn bekeken - meer dan een verdubbeling in vergelijking met 2017.

Op Twitter stuurde de vereniging via het adres @Linschoten_V 39 tweets de wereld in, samen goed voor 23.943 weergaven of een stijging van 1.600 in vergelijking met 2017. 184 personen ‘volgen’ nu onze Twitteractiviteiten.

Op de Facebookpagina van de vereniging was het in 2018 wat rustiger, met 1079 personen die onze berichten lazen en 108 personen die onze pagina ‘liken’.

Ledental

In 2018 liep het ledenaantal van de Vereniging enigszins terug. Op 1 januari 2018 waren er in totaal 529 leden. In totaal kwamen er 17 individuele en instellingsleden bij, maar daarentegen beëindigden 29 individuele leden en instellingen hun lidmaatschap, waardoor het jaar op 31 december 2018 eindigde met 517 leden in totaal. Het effect van deze daling op de jaarlijkse inkomsten wordt vergergerd door stijgende kosten voor boekuitgaven en bijeenkomsten, met name de zaalhuur van culturele instellingen. De Vereniging teert nu in op het eigen vermogen. Het bestuur beraadt zich op de consequenties hiervan voor een verantwoord financieel beheer.

Overige zaken

De Vereniging werd dit jaar opgeschrikt door het overlijden van een beeldbepalend lid. Op 24 juli overleed Lex Lammen op 80-jarige leeftijd na een periode van steeds zwakkere gezondheid. Naast de rol van jazzmuzikant, radioprogrammamaker en wandelende jazz-encyclopedie, zal hij worden gemist als leraar, schrijver en historicus, enthousiast voor oude boeken en antieke munten en als verhalenverteller voor jong en oud. Lex en zijn echtgenote Marta waren jarenlang trouwe en graag geziene bezoekers van de bijeenkomsten van de Linschoten-Vereeniging. Met zijn overlijden komt een einde aan ruim 40 jaar actief lidmaatschap. Lex wordt door wie hem kende met warmte herinnerd. Het bestuur betuigde de familie Lammen namens de leden zijn leedwezen.

Sinds jaar en dag bewaarde de Linschoten-Vereeniging de boekenvoorraad alsmede de Vereenigingsreeks in het Corts Huis in Enkhuizen, eigendom van de Corts Foundation. Met de naderende verkoop van het pand door de Corts Foundation kwam aan dit gratis onderkomen een einde. Eerst is de financiële haalbaarheid van plaatsing van de boekenvoorraad op een andere locatie, bijvoorbeeld een archiefbewaarplaats, onderzocht. De kosten hiervoor bleken echter niet in verhouding te staan tot het nut van het behouden van de boekenvoorraad. Daarop is besloten om de boekenvoorraad te verkopen aan een antiquariaat, hetgeen in fases, eind december 2018 en begin januari 2019 is gebeurd. De Linschoten-Vereeniging is de Corts Foundation zeer dankbaar voor het feit dat de Vereenigingsreeks en de boekenvoorraad zo lang in het Corts Huis in Enkhuizen mochten vernlijven.

De Vereenigingsreeks is overgebracht naar Leiden waar deze onder beheer is van de voorzitter. Hier wordt ook getracht een tweede reeks bijeen te brengen om deze op termijn te laten digitaliseren. Met het beëindigen van de plaatsing van de boekenvoorraad in het Corts Huis is ook een eind gekomen aan de werkzaamheden van Ton Leenders die de afgelopen jaren de leden behulpzaam is geweest bij het zoeken naar en leveren van bepaalde delen. Hem past grote dank voor zijn inspanningen.

Pijnacker, 21 februari 2019

Ron Brand, secretaris

Met grote dank aan bestuurslid en webmaster Stefan Deconinck voor de cijfers over de website.